

Posudek oponenta bakalářské práce

Leona Macková – *Pojetí vášní u Reného Descarta*

Vedoucí práce – Mgr. Martin Vrabec, Ph.D.

Záměrem práce je vyložit Descartovo pojetí vášní (passions) ve spise *Vášně duše*. Autorka předkládá stručný přehled starších i novějších (raně novověkých) koncepcí se zřetelem na jejich vztah ke sledovanému spisu, obsáhleji se věnuje Descartovu vlastnímu pojetí, svou práci završuje expozicí šesti základních a několika odvozených vášní, a v závěru se dotýká problematiky ovládnání vášní.

Výběr teorií mám za přiměřený vůdčímu záměru práce, tlumočení Descartova výkladu vzniku vášní a expozice jednotlivých vášní po mém soudu dokládá autorčino celkové porozumění problematice. Příliš stručné je však představení Descartova stanoviska k možnostem ovládnání vášní. Zmíněna není myšlenka jejich nepřímého ovládnání ani představa ušlechtilého člověka jako „zaujatého diváka“.

Obecnou slabinou práce, snižující její hodnotu, je autorčina malá schopnost rozlišovat mezi různými rovinami textu – např. mezi referencí o kritické reflexi Descartovy filosofie a tlumočením jeho vlastní pozice (srov. s. 12). V tomto ohledu mohou některé pasáže práce zaskočit i pozorného čtenáře.

Dalším nedostatkem jsou i různé formulační neobratnosti, jako např.: „Vášně byly v tomto období ostře vykresleny v knihách, určených pro knížectví v žánru práce, který se nazýval „Umění poznávat lidi““ (s. 10). V tomto ohledu je zvláště neuspokojivá pasáž o významech slova afekt (s. 14).

V práci se dále vyskytují i jednotlivé chyby a nepřesnosti. Např. v úvodu autorka uvádí, že jedinou nepárovou vášní je podle Descarta údiv (s. 7), i když v dalším výkladu jako nepárovou správně charakterizuje i touhu. Druhý příklad nepřesného tlumočení je poněkud obsáhlejší, týká se výkladu posměchu:

Posměch vzniká velmi jednoduše, a to například tak, že si u nějaké osoby všimneme něčeho špatného, za co si daný posměch zaslouží. Důvod, proč je tedy posměch směsicí radosti a nenávisti je ten, že nenávist pocítujeme k té dané špatné věci a radost ve chvíli, kdy si u dané osoby, která si posměch zaslouží, té špatné věci všimneme. Daná věc ale nesmí mít moc velkou váhu, protože pokud by byla velká, nemohli bychom se z toho

natolik radovat. [...] Nejčastějším terčem posměchu se tedy stávají lidé, kteří například kulhají, jsou slepí nebo mají jiné podobné hendikepy. (s. 38)

Z posledního autorčina tvrzení vyplývá, že podle Descarta je slepota špatnou věcí, která nemá „moc velkou váhu“, což může zarazit. Toto tvrzení je však jen nesprávným přetlumočením Descartova postřehu, že „lidé se zjevnými nedostatky, jako například kulhaví, jednoocí, hrbatí nebo ti, kdo byli potupeni na veřejnosti, bývají nejčastěji náchylní k posměchu.“ (VD, 155)

Přes uvedené nedostatky však práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení *dobře*.

29. 8. 2022

Mgr. Richard Zika, Ph.D.